

Save the Children

Sweden

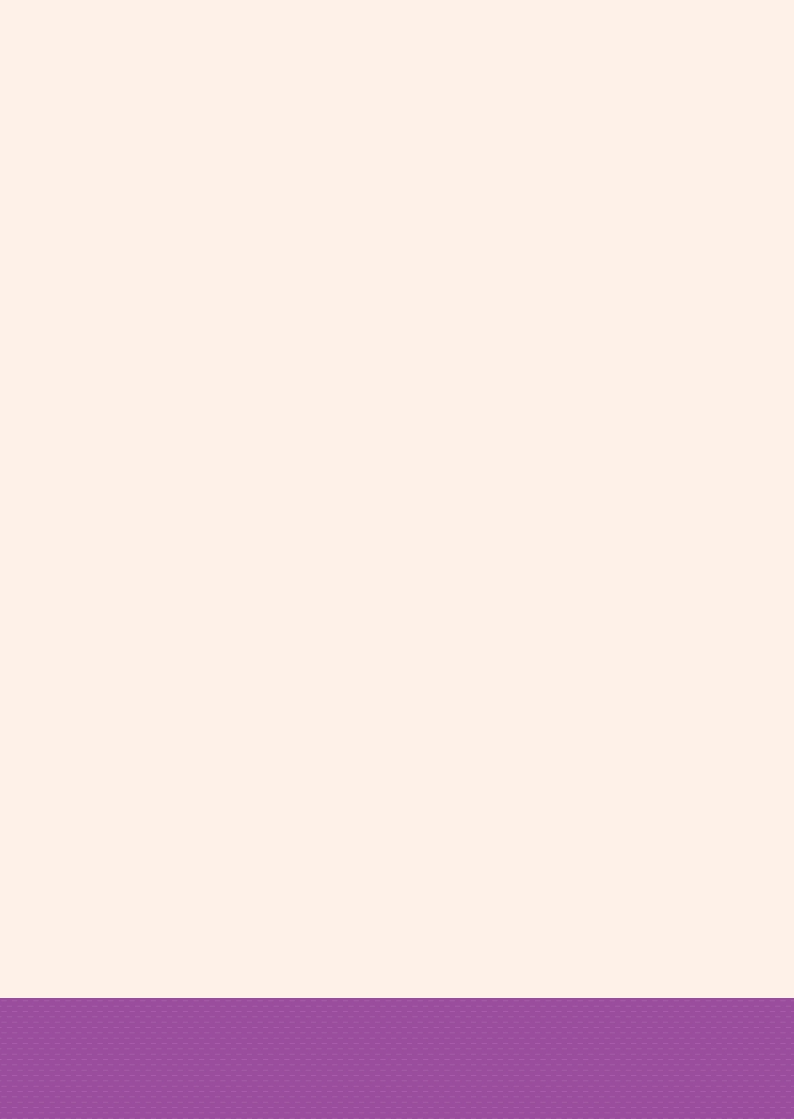

CIDDC

Ascultă
Vocea
Copilului
tău

BROȘURĂ PENTRU PĂRINȚI

Broșura pentru părinți **ASCULTĂ VOCEA COPILULUI TĂU** apare în cadrul proiectului „Drepturile copilului pe înțelesul tuturor”, implementat de Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului, cu susținerea Organizației Suedeze „Salvați Copiii”.

Publicația este adresată părinților și altor persoane care au în grija lor copii, pe termen lung sau scurt.

Citind această broșură, veți afla:

- **ce este participarea copilului și dreptul la opinie**
- **cum puteți încuraja vocea copilului în familie**
- **cum vă puteți susține copilul să-și facă vocea auzită în școală și comunitate**
- **ce beneficii aduce participarea**

Dacă doriți să aflați mai multe despre drepturile copilului, inclusiv dreptul la participare, vizitați pagina noastră web www.childrights.md. Tot aici veți găsi publicații care vă pot ajuta să pregătiți copilul dacă planificați să plecați peste hotare sau să aveți grijă de copii care au părinți plecați în străinătate.

La elaborarea broșurii au contribuit: Claudia Danii, Cezar Gavriliuc, Iosif Moldovanu, Daniela Platon, Smiljana Simeunovic Frick.

Conținutul, opiniile și modul de expunere a informației, precum și prezentarea grafică nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorului.

CE ESTE PARTICIPAREA COPILULUI ȘI DREPTUL LA OPINIE

Fiecare copil se naște cu anumite nevoi de bază: să mănânce, să doarmă, să se joace, să primească tratament atunci când se îmbolnăvește, să aibă în preajmă adulți care îl iubesc, îl îngrijesc, îl protejează de pericole și îl ajută să cunoască lumea în care trăiește.

Printre acestea se numără și nevoia copilului de a comunica, de a spune adulților și semenilor ceea ce simte și crede despre ce se întâmplă cu el și în jurul lui.

Atunci când aceste nevoi sunt satisfăcute, copilul crește sănătos, se dezvoltă armonios, conform potențialului și capacităților sale, are încredere în sine și în ceilalți.

Pentru ca nevoile copilului să fie asigurate, ele au fost înscrise sub formă de drepturi în Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului (CDC).

■ *Când copilul îți vorbește despre drepturile lui, ca părinte ești mai atent, încerci să nu-i încalci nici un drept. Asta îți amintește de perioada când erai și tu copil.*

Cristina B., părinte

În articolul 12 al Convenției este înscris dreptul copilului de a fi ascultat și de a participa la luarea deciziilor care îl afectează în familie, școală, comunitate. Conform acestui articol, copiii au dreptul să spună ce cred, iar sarcina adulților este să-i întrebe, să-i asculte și să le ia în considerare părerea atunci când iau decizii importante pentru ei, în conformitate cu vârsta și gradul lor de maturitate.

- Statele părți vor garanta copilului capabil de discernământ dreptul de a exprima liber opinia sa asupra oricărei probleme care îl privește, opiniile copilului fiind luate în considerare avându-se în vedere vârsta sa și gradul său de maturitate.

CDC, art. 12

- *Mie nu mi-a spus nimeni despre drepturi, am trăit haotic. Eu cred că este un mare avantaj pentru copii să fie bine informați, asta o să-i ajute să se descurce mai bine în viață.*

Marina C., bunică

2

CUM PUTEȚI ÎNCURAJA VOCEA COPILULUI ÎN FAMILIE

Unele nevoi ale copilului rămân aceleași, iar altele se schimbă odată cu creșterea lui. În primii ani de viață satisfacerea nevoilor de bază ale copilului este în totalitate responsabilitatea părinților. În acest sens, rolul părinților este să ajute copilul să-și facă vocea auzită în legătură cu nevoile și interesele lui mai întâi în familie, deoarece aceasta este lumea lui. În așa fel, pas cu pas, copilul este pregătit să devină o persoană independentă și să se descurce reușit în diferite situații de viață, la început sub supravegherea și îndrumarea părinților, după care și în lipsa acestora. Treptat, copilul se maturizează, capătă mai multă autonomie și își „eliberează” părinții de multe griji.

Participarea în familie îl ajută pe copil să-și dezvolte capacitatea de a lua decizii de la cea mai mică vârstă.

Ca părinte, vă puteți ajuta copilul să-și exprime părerea privind problemele care îl afectează și să participe la viața familiei la orice vârstă, în corespundere cu capacitățile și nivelul lui de dezvoltare. În continuare aducem câteva exemple cum puteți face aceasta.

1. Faceți-vă timp să comunicați cât mai mult cu copilul.

De exemplu, la 1-2 ani țineți copilul cât mai mult în brațe și rugați-l să vă arate diferite obiecte, la 5-6 ani întrebați-l ce părere are despre ceva ce faceți pentru el, ce i-a plăcut cel mai mult la grădiniță, la 12-13 ani – planificați împreună o excursie, iar la 16-17 ani, întrebați-l în pauza unei emisiuni privityte la televizor sau în timpul unei partide de șah ce a făcut la școală sau după lecții, cum crede că poate fi rezolvată o situație discutată în presa locală sau la TV.

2. Aflați ce crede copilul dvs. atunci când aveți de luat o decizie care îl privește.

De exemplu, la 5-6 ani întrebați-l cum ar dori să-și sărbătorească ziua de naștere, ce idei are pentru sărbătorile de familie sau cele tradiționale, la 9-10 ani alcătuiți împreună programul zilnic: discutați de cât timp are nevoie pentru a-și face temele, pentru a se odihni suficient, pentru jocurile cu prietenii, ce poate face pentru a fi în siguranță atunci când vine de la școală, iar la 15-16 ani este momentul potrivit să-l susțineți în luarea deciziei unde vrea să-și continue studiile.

3. Implicați copilul atunci când luați decizii ce țin de viața familiei.

De exemplu, cu un copil de 7-8 ani puteți merge la cumpărături și să-i propuneți să-și aleagă jucăriile, cărțile sau hainele, reieșind din suma de bani disponibilă în familie,

un copil la 9-10 ani vă poate spune ce părere are despre schimbarea locului de trai sau despre plecarea unuia dintre părinți la muncă peste hotare, pe când la 13-14 ani puteți include copilul în discuții despre veniturile și cheltuielile familiei pentru servicii, mâncare, transport și alte lucruri necesare sau felul în care sunt folosite economiile. Vorbiți-i ca unui egal și respectați-i părerile.

4. Oferiți-i responsabilități pe măsura posibilităților sale, după ce l-ați învățat cum să le îndeplinească și v-ați asigurat că le poate face.

De exemplu, la 3-4 ani propuneți-i să-și pună jucăriile la loc, să se încalțe/descalțe, îmbrace/dezbrace singur, la 6-7 ani – să-și aleagă prietenii de joc și cărțile preferate, iar la 13-14 ani îi puteți încredința să facă o parte din cumpărăturile necesare în casă. Astfel îi arătați că este capabil să se descurce singur în unele situații.

Vocea copiilor: de ce trebuie părintele să susțină copilul?

- *Copilul capătă mai multă încredere în propriile forțe, devine mai sigur de sine.*
- *Între copil și părinte se stabilește o relație mai bună, armonioasă, cu mai multă încredere.*
- *Copilul se simte mai încrezut, astfel apare inițiativa de a se implica activ în alte activități, deci își va dezvolta în continuare capacitățile, talentele, abilitățile.*

Copii implicați în diferite proiecte

5. Încurajați-l să spună ceea ce gândește.

De exemplu, când un copil de 9-10 ani vă spune care este punctul său de vedere despre diferite lucruri, evenimente ori situații, ascultați atent și luați în serios ceea ce vă spune, fără să-l luați în derâdere, pentru că ceea ce pare neînsemnat pentru dvs., poate să fie foarte important pentru el. Așa îi arătați că opinia lui contează și atunci el va ști că este un membru important al familiei.

6. Dați-i diferite ocazii să facă alegeri și să ia decizii și oferiți-i suficientă libertate pentru învățare/ experimentare.

De exemplu, la 4-5 ani poate alege singur cu ce haine să se îmbrace, iar la 10-11 – dacă vrea să frecventeze un cerc pe interese sau o secție sportivă, în ce perioadă a zilei sau în ce ordine vrea să facă ceva. Dacă s-a întâmplat să ia o decizie nereușită, nu-l certați, mai bine puneți-i întrebări care să-l facă să gândească: ce a învățat din ceea ce s-a întâmplat, cum ar fi putut să evite nereușita, ce va face diferit data viitoare sau cum ar fi bine să procedeze pe viitor.

7. Recunoașteți eforturile și apreciați/ lăudați inițiativele copilului.

Dacă copilul dvs. vă propune să faceți ceva împreună sau vă spune că are o idee cum ar putea să îmbunătățească ceva acasă, la școală sau în comunitate, ajutați-l să-și realizeze ideile și spuneți-i că vă mândriți cu el.

8. Observați care sunt interesele și aptitudinile copilului și întrebați-l ce experiențe noi și activități interesante i-ar plăcea să încerce, încurajați-l să fie curios.

De exemplu, la 6-7 ani dați-i voie să aibă grijă de albumul cu pozele de familie, la 12-13 ani ajutați-l să meșterească ceva și să-și vândă lucrările la un târg, iar la 16-17 ani ajutați-l să afle mai multe despre organizațiile unde ar putea să facă voluntariat sau să-și găsească un loc de muncă pe timpul vacanței.

9. Încurajați comunicarea copilului cu semenii și adulții.

De exemplu, când este în clasele primare, dați-i voie să-și invite amicii în oșpeție pentru câteva ore și ajutați-l să aleagă 1-2 activități pentru a petrece timpul interesant și util. În clasele mai mari, discutați cu el cum ar putea să organizeze împreună cu prietenii un grup care face ceva util pentru clasă, mahala, școală sau localitate.

Faptul că ascultați opinia copilului nu înseamnă că trebuie să-i îndepliniți orice dorință. Când hotărâți să faceți ceva care nu coincide cu părerea copilului, explicați-i cu răbdare și pe înțelesul lui de ce ați luat această decizie și din ce cauză anumite lucruri pe care le vrea el nu pot fi aplicate în practică. În felul acesta, copilul va învăța multe despre luarea eficientă a deciziilor.

3

CUM VĂ PUTEȚI SUSȚINE COPILUL SĂ-ȘI FACĂ VOCEA AUZITĂ ÎN ȘCOALĂ ȘI COMUNITATE

Pe măsură ce cresc, copiii încep să fie interesați tot mai mult de lucrurile care se întâmplă în afara familiei și doresc să participe la viața grădiniței, școlii, localității sau chiar în afara ei. Această nevoie este strâns legată de necesitatea copilului să comunice, să afle lucruri noi, să spună ceea ce gândește, să se întâlnească cu cei de seama lui și să fie ascultat atunci când vorbește.

În ultimii ani, în Moldova apar tot mai multe oportunități de acest fel, în care copiii se implică cu plăcere.

De exemplu, **în școală** copiii se pot implica în rezolvarea problemelor și luarea deciziilor privind calitatea procesului de învățământ, îmbunătățirea relațiilor dintre elevi și profesori sau organizarea activităților extrașcolare, fiind membri ai consiliilor elevilor, grupurilor de lucru pentru drepturile copilului, echipelor de educatori de la egal la egal sau de copii mediatori ș.a.

În comunitate, copiii își pot face vocea auzită implicându-se în diferite inițiative comunitare, practicând voluntariatul, fiind membri ai consiliului local al tinerilor sau organizând împreună cu prietenii propriul grup de inițiativă pentru soluționarea unei probleme.

Proiectele și inițiativele în care sunt implicați copiii **la nivel național** le oferă oportunități de a purta un dialog deschis cu reprezentanții diferitelor instituții și organizații responsabile de respectarea, protecția și asigurarea drepturilor copilului – parlamentari, miniștri, avocatul copilului. La acest nivel ei se pot implica în diferite evenimente și proiecte, cum sunt Parlamentul Tinerilor, grupuri consultative ale copiilor pe lângă ministere și organizații, forumuri ale copiilor și tinerilor, campanii sociale.

Dacă copilul vă spune că a aflat despre o inițiativă sau i s-a propus să se implice într-o activitate, înainte de a vă da acordul în scris sau oral:

- întrebați-l dacă dorește să participe și nu l-a forțat, amenințat sau intimidat cineva. Copilul dvs. nu este obligat să participe la activitățile extrașcolare dacă nu dorește, dacă dvs. nu ați dat acordul în scris sau dacă nu aveți informații despre condițiile și felul în care vor fi organizate activitățile;
- contactați organizatorii și aflați mai multe informații despre scopurile activității, cu ce exact se vor ocupa copiii, cât timp le va lua, în ce condiții se vor desfășura activitățile, unde și cât de des vor avea loc întâlnirile, cine va răspunde de siguranța copilului, cine dintre adulți îl va însoți dacă vor fi deplasări în alte localități etc. Interesați-vă despre ce fel de susținere va fi nevoie din partea părinților sau altor membri ai familiei în timpul implicării în această activitate;

- ajutați copilul să înțeleagă dacă îi plac activități de acest fel și i se potrivesc după caracter, capacități, aptitudini, interese etc.;
- asigurați-vă că orarul de la școală și alte responsabilități pe care le are în familie îi permit să se implice.

Pe parcursul activității / proiectului:

- ajutați-l să stabilească un regim al zilei în care să-și facă timp pentru sarcinile legate de activitatea în care este implicat;
- întrebați copilul cu ce anume se ocupă, ce lucruri noi află, cum se simte în grup, cu cine comunică, ce părere are despre ceea ce face, ce dificultăți întâlnește, ce schimbări observă la el și în relațiile cu ceilalți;
- convingeți-vă că este în siguranță, se simte protejat în grup, în încăperea în care se desfășoară activitățile;
- întrebați-l dacă are nevoie de ajutor și propuneți-i susținerea dvs.: ajutați-l să găsească informațiile de care are nevoie, stabiliți legătura cu cineva, intermediați relația cu alți adulți (primarul, asistentul social, un agent economic etc.), mergeți cu el pentru a-l încuraja, dacă este cazul etc.;
- țineți legătura cu organizatorii sau cu adultul responsabil de activitate: sunați periodic pentru a vă interesa cum merg lucrurile, ce face copilul dvs., ce relații are cu colegii, cu ce ați putea ajuta etc.;

- asigurați-vă că copilul își cunoaște rolul, știe care sunt responsabilitățile lui în grup/ proiect, nu este supraîncărcat sau lăsat fără sarcini;
- dacă ați fost invitat, participați la evenimentele organizate de grupul în care este implicat copilul dvs., aceasta este important pentru el;
- spuneți-i copilului că apreciați eforturile pe care le depune pentru a ajuta alți oameni sau comunitatea, arătați-i că recunoașteți meritele sale, spuneți-i că sunteți mândru că s-a implicat benevol într-o activitate în folosul comunității;
- comunicați cu alți părinți care au copii în același grup, discutați despre ceea ce fac copiii, ce dificultăți au, cum îi puteți susține mai bine etc.;
- dacă sunteți plecat peste hotare, încercați să puneți în legătură copilul dvs. cu copii care fac parte din grupuri asemănătoare din țara în care vă aflați, căutați posibilități pentru a dezvolta proiecte comune, vizite de studiu, schimburi de experiență etc.

■ *Când vezi cu ce scipiri în ochi se întoarce copilul de la aceste întâlniri, ești bucuros să-l susții în toate.*

Alexandru V., părinte

Activitățile în care se pot implica copiii sunt foarte diferite: în unele sunt implicați mulți copii, în altele doar un grup mic, unele sunt pentru copii mici, altele pentru cei mai mari, unele se desfășoară doar în școala/ localitatea dvs., altele au loc la nivel de raion sau țară. Oricât de mare sau mică este activitatea în care este implicat copilul dvs., luați-o în serios și apreciați ideile copilului, încurajați dorința și efortul pe care le depune pentru a schimba ceva în bine în școală, mahala sau localitate.

Chiar dacă unele durează o lună, iar altele un an sau mai mulți, toate inițiativele de acest fel se încheie într-o bună zi. Ceea ce puteți face ca părinte este să încurajați și să ajutați copilul să caute alte inițiative în care s-ar putea implica sau să discutați cu alți membri ai comunității ce activități ați putea organiza împreună, implicând și copiii. S-ar putea copilul dvs. să fie cel care va veni cu inițiativa să creeze un grup și împreună cu semenii să contribuie la soluționarea unei probleme sau ameliorarea unei situații.

Uneori, copilul poate dori să părăsească activitatea înainte de încheierea ei din diferite cauze: fiindcă a crescut și nu-i mai este interesant, și-a dat seama că îi place altceva, nu se simte bine în grup, vrea să se concentreze asupra temelor sau examenelor etc. Oricare ar fi motivul, nu impuneți copilul să participe dacă el nu vrea. Este ceva firesc dacă și-a schimbat decizia de a se mai implica și dvs. este bine să o respectați. Forțarea va duce numai la înrăutățirea relațiilor dintre dvs. și copil, iar rezultatele nu vor fi acelea pe care le așteptați.

4

CE BENEFICII ADUCE PARTICIPAREA

Indiferent unde se implică copilul dvs. – în școală, comunitate, la nivel de țară sau chiar peste hotare, aceasta îl ajută să se dezvolte și să vadă lucrurile dintr-o perspectivă nouă.

Dreptul la exprimarea opiniei și participare este important pentru dezvoltarea copilului și valoros pentru părinți.

Atunci când participă, copilul dvs.:

- devine independent și responsabil de propriile acțiuni;
- începe să aibă rezultate mai bune la învățătură, după cum arată experiența și cercetările;
- învață să respecte regulile și persoanele care îl înconjoară;
- acumulează cunoștințe noi și experiență de viață, care îl ajută să se pregătească pentru viitoarea profesie și carieră profesională;
- devine mai încrezător în sine, depășește timiditatea și neîncrederea în forțele proprii;
- se adaptează mai bine în societate și are mai puține probleme în viața de adult;

- cunoaște oameni noi și își dezvoltă deprinderi de comunicare cu semenii și adulții din afara familiei, învață să lucreze în echipă;
- își planifică mai bine timpul și resursele personale: banii de buzunar, rechizitele;
- află care sunt drepturile sale și învață cum să respecte drepturile altora;
- află la cine se poate adresa atunci când este într-o situație dificilă sau îi sunt încălcate drepturile;
- capătă forță să le spună părinților sau altor adulți de încredere prin ce trece;
- petrece timpul liber într-un mod util și își face prieteni noi;
- își cunoaște mai bine comunitatea și țara, înțelege cum funcționează instituțiile statului și alte organizații. Astfel, învață să devină un cetățean activ și responsabil.

■ *Copilul este ca un copac plantat – necesită îngrijire și efort, dar acestea sunt investiții în viitorul lui și reprezintă obligațiile noastre ca părinți.*

Vasile O., părinte

Pentru a beneficia de toate avantajele pe care le poate oferi participarea în diverse inițiative, copilul are nevoie de susținerea și încurajarea dvs.

O asemenea atitudine din partea dvs. nu necesită bani sau alte cheltuieli, dar este foarte importantă pentru copilul dvs. Așa veți afla de la el ce se întâmplă în viața lui, prin ce trece, ce îl îngrijorează, cum se simte, ce probleme are, ce planuri are pentru zilele următoare și care sunt cele pentru viitor. Astfel, vă va fi mai ușor să vă îndepliniți drepturile și responsabilitățile de părinte. Drept rezultat, vă puteți îmbunătăți relațiile cu copilul dvs. și deveni prieteni!

Publicația poate fi găsită în variantă electronică la adresa:

www.childrights.md/files/vocea-copilului-parinti.pdf

Tiraj: 3000 exemplare

Chișinău, 2012

© CIDDC

Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului
din Moldova (CIDDC)

Str. E. Coca 15, MD-2008 Chișinău, Republica Moldova

Tel. / fax: +373 22 747813; 716598; 744600.

e-mail: ciddc@yahoo.com

www.childrights.md